

Rynoltice

Rynoltice leží pod svahy Lužických hor při Panenském potoku. Jejich nadmořská výška je 340 metrů. Žije tu 620 obyvatel. První písemné zprávy o této osadě jsou z roku 1369. V roce 1518 byly kostel i obec označeny jako pusté. Místo patřilo k lemberskému panství hraběte Františka Gallase, který ves po roce 1550 znovu osídlil. V 17. století si zdejší lidé přivydělávali jako formani. Kolem roku 1800 se zde rozmohlo pašování. Jakmile byla zřízena roku 1843 finanční stráž, přešli zdejší obyvatelé na podomní obchod se střížním zbožím.

Na mírném návrší nad obcí byla roku 1669 postavena barokní kaple svaté Barbory. V letech 1745 – 1748 byla přestavěna a rozšířena na kostel s hranolovou věží. Poblíž je patrová barokní fara. V polovině 18. století pobýval v Rynolticích slavný generál Laudon.

Polesí

Polesí je malebné letovisko, ležící asi 1,5 km severně od Rynoltic v romantickém údolí, obklopeném zalesněnými vrchy. Jeho zakladatelem byl rynoltický učitel Sebastian Finke, který se při selském povstání roku 1680 postavil na stranu vrchnosti, za což jej vzbouřenci málem ubili. Protože ani po potlačení vzpoury nebyl v obci bezpečný, prodala mu hraběnka Benedikta z Bredova 20. srpna 1683 kus lesa u nedalekých smolných pecí, kde si směl postavit domek. Když sem později přišli další lidé, nazvali osadu po jejím zakladateli Finkendorf. Zdejší obyvatelé se živili tkalcovstvím, ale výnosnější pro ně bylo pašování zboží, kterému se věnovali téměř všichni muži. Po jeho omezení provozovali hlavně podomní obchod střížním zbožím.

Ve středověku se zde stavěly přízemní, převážně roubané stavby z vodorovně kladených přitesaných trámů. Ty se v nárožích spojovaly proti rozpojení dvěma způsoby – na rybinu nebo na zámek.

Vznikl tu zvláštní typ stavby – patrový dům s podstávkou, u kterého je přízemí vždy roubené a horní patro hrázděné. Ve střeše domu se často vyskytuje protáhlý vikýř. Podstávka umožnila vystavění patra domu takovým způsobem, aby nebyla přetěžována jeho spodní roubená část. Skládá se ze tří částí: svislého trámku, vodorovné ližiny a šikmé vzpěry – pásku. Hrázděná stavba je tvořena dřevěnou konstrukcí ze svislých sloupků a vodorovných trámků, která je šikmo vyztužena vzpěrami. Vzniklá pole se vyplňovala různými materiály, například svislými tyčkami vypletenými slaměnými povřísky nebo se vyzdívala vepřovicemi a později pálenými cihlami.

Od 18. století se nahrazovaly roubené stěny přízemí v části chléva kamenným a cihlovým zdívem. Vstup do domu býval ozdoben pískovcovým nebo žulovým portálem s ornamenty. Bylo zde vytesáno také zaměstnání obyvatele domu (například mlynářské znamení). V 19. století se na pokrytí střech začala využívat břidlice. Používala se také k obkládání štítů domu – sestavovala se rozmanitých ornamentů.

Finkův dům stával uprostřed osady poblíž rybníka, který později sloužil i jako koupaliště. Na jeho břehu je také pamětní kámen s deskou, postavený v roce 1983 k 300. výročí založení osady.

Polesí bylo součástí Rynoltic až do roku 1910, kdy se osamostatnilo. Jeho součástí se tehdy stala i sousední osada **Černá Louže**, ležící při silnici z Rynoltic do Horního Sedla. Tato převážně rekreační osada vznikla kolem selského dvora, založeného zde po roce 1550. U silnice ve středu osady je kaplička z roku 1724. Dnes jsou obě osady opět součástí Rynoltic.